

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 2 (30)

2024

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 2(30) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»**

Public organization «Association of Scientists of Ukraine»

"Science and technology today"
*("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series,
"Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)*

Issue № 2(30) 2024

Kiev – 2024

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»):
журнал. 2024. № 2(30) 2024. С. 970**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 -
Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу
присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно
категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)**

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Християнської академії педагогічних наук України» та Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 26.02.2024, № 7/2-24)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Артемчук Володимир Олександрович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.С. Пухова НАН України (Київ, Україна)
- Бахов Іван Степанович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович – доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізніук Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Квасніков Володимир Павлович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)

- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Ковнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куницький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbiNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісії цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульюса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHR, член EDEDN, член-кореспондент RedNAC, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш – доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович – доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охріменко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович – кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна – старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юрївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Бурик М.М.

ГОСПОДАРСЬКІ ПРАВОВІДНОСИНИ, ЇХНЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

15

Гусаров К.В.

ПОЗИВАЧІ ТА ТРЕТІ ОСОБИ, ЯКІ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРЕДМЕТУ СПОРУ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЮ ВІЙНОЮ

28

Драган О.В.

ПРАВА ТА СВОБОДИ ГРОМАДЯН НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ : ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

36

Дутов М.М., Сидоренко В.В.

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

46

Зайкіна Г.М.

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ – СКЛАДОВА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

60

Кирдан Б.В.

МІЖНАРОДНІ ГАРАНТІЇ ТА ПІДХОДИ ЩОДО ВІДШКОДУВАННЯ (КОМПЕНСАЦІЇ) ШКОДИ ФІЗИЧНІЙ ОСОБІ ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

70

Кирдан Б.В., Чурпіта Г.В., Петровський А.В.

ПРОФСПІЛКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК СУБ'ЄКТИ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

80

Колосовський Є.Ю., Калюжна А.О., Матвієнко О.А.

ЗНАЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

90

Кузьменко О.В., Чорна В.Г., Зима В.М.

РОЗМЕЖУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ І ЛЮДСЬКОГО МИСЛЕННЯ

100

Лемик Р.Я.

ПІДСТАВИ ЗАЛУЧЕННЯ ТРЕТІХ ОСІБ, ЯКІ НЕ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРЕДМЕТУ СПОРУ, ДО УЧАСТІ У СПРАВІ

111

- Мозоль Н.І.** 123
НАРОДОВЛАДДЯ ЯК ПРИНЦИП ДЕМОКРАТИЧНОЇ СИСТЕМИ
- Пунда О.О., Арзянцева Д.А.** 132
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
- Ракул О.В.** 143
ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА НАВЧАННЯ ОСІБ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ З УРАХУВАННЯМ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ
- Сервецький І.В., Дем'яненко О.В.** 152
ПОСИЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ
- Сидоренко В.В.** 173
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ
- Стрельченко О.Г.** 185
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ «СМАРТ-МІСТО» НА ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ ВЕЛИКИХ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ
- Чурікова І.В., Длугош Л.А.** 197
ОСОБЛИВОСТІ ЕКТРАДИЦІЇ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ
- Чурпіта Г.В., Білянська Н.В.** 205
ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗАЯВНИКІВ ТА ТРЕТІХ ОСІБ, ЯКІ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРЕДМЕТА СПОРУ (НА ПРИКЛАДІ СПРАВ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН, А ТАКОЖ СПРАВ ПРО ВИЗНАННЯ НЕОБГРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ ТА ЇХ СТЯГНЕННЯ В ДОХІД ДЕРЖАВИ)
- Шумак І.О.** 215
ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ І ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

СЕРІЯ «Економіка»

- Tokar V.V., Palaguta K.O., Sashnova M.V.** 227
THE INFLUENCE OF EUROPEAN INTEGRATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE DEVELOPMENT OF INFORMATION INFRASTRUCTURE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

- Байцар А.Л., Манько А.М., Бродська Х.О.** 240
*СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-
ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ*
- Беззубко Л.В., Положенцев Д.В.** 248
ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІКИ
- Ватульов В.А.** 260
*СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР ЯК НАПРЯМ
ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛИХ АГРОВИРОБНИКІВ*
- Винничук Р.О., Гончар М.Ф., Суфеляк М.І.** 268
*ОЦІНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ
ПОГЛЯД*
- Глевацька Н.М., Осін Р.А.** 279
*ОСНОВНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА*
- Грабарєв А.В., Мозгалі О.П., Баранюк М.Р.** 292
*МОДИФІКАЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ
У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ*
- Гриновець М.В., Русин-Гриник Р.Р., Фтемов Е.Ю.** 303
*ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ СИСТЕМ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В АГРОПІДПРИЄМСТВІ*
- Залізнюк В.П.** 316
СТРАТЕГІЧНІ АЛЬЯНСИ В МІЖНАРОДНОМУ ІТ-БІЗНЕСІ
- Ловкайтес В.С., Харчевнікова Л.С.** 325
*НОВА ПАРАДИГМА СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ*
- Логоша Р.В., Кулакевич А.В.** 338
*ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ*
- Медвідь Г.С.** 350
*СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНІ
ОСОБЛИВОСТІ*
- Мікуліна М.О., Поливаний А.Д.** 363
*РОЛЬ НАДІЙНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАСОБУ В ОПТИМІЗАЦІЇ СОБИ-
ВАРТІСТІ ВИКОНАННЯ АГРОРОБІТ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ*

- Онофрійчук О.П., Яковчук А.М., Сисюк В.І.** **375**
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
- Писаренко Н.В., Гуляєва Л.П., Ткаченко Я.С., Громоздова Л.В., Шолудченко С.В., Довгенко Я.О., Дербеньова Я.В., Рвач А.М.** **388**
ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄС НА ШЛЯХУ ДО ЧЛЕНСТВА В ЄС: ФІНАНСОВО-МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ
- Польова Л.В., Гуменюк Г.М.** **403**
ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ В ГОТЕЛЬНІЙ СФЕРІ
- Правдюк М.В., Філіпов Р.В.** **415**
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ
- Савченко В.М., Кононенко Л.В., Гай О.М.** **428**
ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ ТА ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ
- Селюченко Н.Є., Селюченко М.О., Брич М.В.** **437**
ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА РИНОК МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ
- Сотниченко Л.Л., Кузьменко К.М., Станєва Я.М.** **449**
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ПОРТОВИМ СЕРВІСОМ В ГАЛУЗІ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ
- Статівка Н.В., Олійник Д.В., Надточій А.О.** **462**
ВІДДАЛЕНІ РОБОЧІ МІСЦЯ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ СТВОРЕННЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ
- Шекера С.С., Черноусова С.С., Саленко Л.Р., Швець Л.О.** **475**
РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА КОМФОРТУ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Mykolaiko V.V.** **486**
PREPARATION OF FUTURE PHYSICS TEACHERS FOR THE FORMATION OF STUDENTS' RESEARCH COMPETENCE
- Бутенко Н.С.** **498**
АЛГОРИТМІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ

Волошина О.В.*ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ*

507

Загородній С.П., Нагорняк С.В., Стозуб В.О.*РОЗВИТОК КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ*

532

Канішевська Л.В.*ДО ПИТАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШО-КЛАСНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОПИТУВАННЯ*

544

Карімов І.К., Крилова Т.В., Карімов Г.І.*МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 113 «ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА» ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*

553

Коблик В.О.*ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ТА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ*

566

Коваль Л.М.*СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНИХ НАВИЧОК У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ*

574

Маринченко Є.О., Федорченко М.С.*ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ*

585

Мешко А.М.*МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ*

597

Миколайко В.В.*РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА БАЗІ РЕСУРСУ «ФІЗИКА. ЛЕГКО»*

609

Овчарук В.В., Головченко О.І., Романенко О.І., Кметюк Д.І., Єрема Д.В.*ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВНТУ*

621

- Орленко І.М., Букач М.М.** 634
ВИХОВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОСТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ ГРИ
- Охріменко З.В.** 646
ПРОФОРІЕНТАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Прилипко В.М., Заверуха Ю.Г., Кушевська Н.М.** 655
АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ В УКРАЇНІ
- Скасків Л.В., Ярова О.А., Стародуб Д.М.** 670
ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИКИ
- Тільняк Н.В.** 679
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАСАДАХ КОМУНІКАТИВНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ
- Фотинюк В.Г.** 693
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ЗВО
- Хитрук В.І., Гончарук В.В., Кучай О.В., Кучай Т.П.** 704
СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
- Цокур О.С., Бойчев І.І.** 713
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ З ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ УЧНІВ ЯК ПОКАЗНИК ЙОГО ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ Й СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ
- Чичук А.П., Біда О.А., Кучай Т.П., Декарчук Н.І.** 726
ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ІДЕАЛІВ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
- Шевель Б.О.** 736
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

СЕРІЯ «Техніка»

- Burda Yu.O., Pivnenko Yu.O., Cherednik A.D., Svyntarenko M.S.** 746
*THE MODERN TECHNOLOGICAL ANALYSIS RESEARCH INFLUENCE OF
INSTALLATION OF NOZZLES ON THE QUALITY OF COKE GAS
PURIFICATION*
- Havrysh V.M., Shovheniuk Yo.V., Mishcheriakova V.O.** 756
BUILDING A VISUALISATION DATA MODEL IN POWER BI
- Горбачук В.М., Ніколенко Д.І., Рибачок Д.О.** 765
ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНИХ КРИТИЧНИХ ІНФРАСТРУКТУР
- Городиський Р.О., Ваврічен О.А., Стрельбіцький М.А.** 779
*ОЦІНКА ЗАГРОЗ ВИТОКУ ІНФОРМАЦІЇ ЧЕРЕЗ КАНАЛИ СУПУТНИКО-
ВОГО ЗВ'ЯЗКУ*
- Дмитрієнко О.О., Чміль Ю.П., Устименко Л.М.** 792
*ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ БАЗАМИ ДАНИХ В
СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ*
- Євсєєва Н.О., Сухонос Р.Ф., Рябошапка Н.Є., Сметанко О.В.** 805
*ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОБОТИ СИСТЕМИ ОХОЛОДЖЕННЯ
4-ТАКТНОГО ДИЗЕЛЬНОГО ДВИГУНА*
- Кірей К.О.** 818
*ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ АВТЕНТИФІКАЦІЇ, АВТОРИЗАЦІЇ ТА ОБЛІКУ З
ВИКОРИСТАННЯМ RADIUS ПРОТОКОЛУ*
- Коваленко І.Г., Зінченко М.О., Яковчук О.В., Лазута Р.Р., Макаруч В.І.,
Мартинюк А.В., Драглиук О.В., Ковальчук Б.П., Волошин В.В.** 829
АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БЕЗДРОТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ
- Козубцов І.М., Сергієнко А.В., Самелюк В.П., Вороня С.М., Глобін А.В.** 842
*ТЕХНІЧНИЙ АСПЕКТ НАДІЙНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБІНАРІВ ДЛЯ
НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВИХ
ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ*
- Корєхов А.О., Смолінський Ю.І.** 856
*СИСТЕМА РОЗШИРЕНОГО ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СИСТЕМИ
МАЩЕННЯ ДВИГУНА ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ВАЖКИХ
УМОВАХ ЕКСПЛУАТАЦІЇ*
- Лучик С.Д., Лучик В.Є.** 867
*ЗАХИСТ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ВІЙНИ*

Масесов М.О., Коваленко І.Г., Зінченко М.О., Яковчук О.В., Лазута Р.Р., 885
Мартинюк А.В., Драглиук О.В., Безносенко С.Ю., Савчук М.В.
МЕТОДИ КРИПТОГРАФІЧНОГО ЗАХИСТУ ТА АУТЕНТИФІКАЦІЇ В
МЕРЕЖАХ СТІЛЬНИКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

Михайлова Л.М., Думанський О.В. 899
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗЕЛЕНІЙ ЕНЕРГЕТИЦІ: ПЕРСПЕКТИВИ
ТА ВИКЛИКИ

Мірко І.В. 910
СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ
ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Носко С.В. 922
ГІДРОДИНАМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІЗОТЕРМІЧНОГО ПОТОКУ ПОЛІМЕРУ
У КАНАЛАХ ФОРМУВАЛЬНИХ МАШИН

Хондак І.І. 931
ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ПРИ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБРУДНЕННІ

СЕРІЯ « Фізико-математичні науки »

Verbitskiy V.G., Verbitskiy D.O. 945
SUPER-B TRANSISTORS IN MONOLITHIC INTEGRATED OPERATIONAL
AMPLIFIER TECHNOLOGY

Чайка А.І. 960
ПОШУК НАЙКОРОТШОГО ШЛЯХУ У МЕРЕЖІ СТВОРЕНОЇ НА ОСНОВІ
DOCKER-КОНТЕЙНЕРІВ

УДК 311:336.7:365.011.2

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-2\(30\)-428-436](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-2(30)-428-436)

Савченко Віра Меєрівна кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки і фінансів, Херсонський державний аграрно-економічний університет, просп. Університетський, 5/2, м. Кропивницький, 25031, тел. (099) 167-68-06, <https://orcid.org/0000-0002-2496-2525>

Кононенко Леся Віталіївна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки і фінансів, Херсонський державний аграрно-економічний університет, просп. Університетський, 5/2, м. Кропивницький, 25031, тел.: (050) 282-82-88, <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Гай Олександр Миколайович кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри аудиту, обліку і оподаткування, Центральноукраїнський національний технічний університет, просп. Університетський, 8, м. Кропивницький, 25006, тел.: (050)767-65-76, <https://orcid.org/0000-0002-5236-6931>

ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ ТА ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Анотація. Публікація спрямована на визначення напрямів розвитку інформаційного забезпечення суб'єктів фінансового ринку в сучасних умовах на основі узагальнення опублікованих результатів досліджень науковців з проблематики фундаментального і технічного аналізу на фінансовому ринку. У статті акцентовано увагу на важливості для України активізації фінансового ринку та зазначено, що ефективність функціонування фінансового ринку обумовлена рівнем інформаційного забезпечення суб'єктів, що реалізується через технічний (статистичний) та фундаментальний (фінансовий) аналіз. Обґрунтовано, що сьогодення характеризується як розширенням технічних можливостей, так і виникненням загроз і викликів, що визначає необхідність розвитку методології та методів аналізу на фінансовому ринку.

У публікації зазначається, що відповідно до позиції науковців передумовою успішної діяльності суб'єктів фінансового ринку є аналіз і прогнозування ситуації на ринку. Акцентується увага на тому, що останнім часом вітчизняні дослідники з огляду на нетривалий період функціонування фінансового ринку зосереджуються на з'ясуванні сутності технічного та фундаментального аналізу, їх функціональному навантаженню та порівнянню цих видів аналізу, висвітленню результатів узагальнення досліджень

зарубіжних науковців з проблематики розвитку аналізу як основи прийняття рішень на фінансовому ринку. Доведено, що відповідно до сучасних тенденцій розвитку фінансового ринку та узагальнення результатів наукових досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних науковців перспективним є використання комбінованого підходу до інформаційного забезпечення суб'єктів фінансового ринку - методів як технічного так і фундаментального аналізу. У статті обґрунтовано, що напрями розвитку технічного аналізу обумовлені можливостями сучасних цифрових технологій при формуванні прогнозів на фінансовому ринку і інтерпретації їх результатів, необхідністю врахування психологічної складової та настроїв інвесторів, що реалізується в межах сентиментального аналізу. Доведено, що напрями розвитку фундаментального аналізу є обґрунтування сучасних моделей, які ґрунтуються на використанні показників звітності та інших економічних показниках, а також показниках не фінансової звітності.

Ключові слова: фундаментальний аналіз, технічний аналіз, сентиментальний аналіз, фондовий ринок, модель, цифровізація

Savchenko Vira Meerivna Candidate of Economic Sciences, Professor, Professor of Department of Economics and Finance, Kherson State Agrarian and Economic University, 5/2 Prospekt Universytetskyi, Kropyvnytskyi, 25031, tel. (099) 167-68-06, <https://orcid.org/0000-0002-2496-2525>

Kononenko Lesia Vitaliivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Economics and Finance, Kherson State Agrarian and Economic University, 5/2 Prospekt Universytetskyi, Kropyvnytskyi, 25031, tel. (050) 282-82-88, <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Gai Oleksandr Mykolaiovych Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor, Associate Professor of the Audit, Accounting and Taxation Department, Central Ukrainian National Technical University, Prospekt Universytetskyi, 8, Kropyvnytskyi, 25006, tel.: (050)767-65-76, <https://orcid.org/0000-0002-5236-6931>

USE OF STATISTICAL METHODS AND FINANCIAL ANALYSIS FOR INFORMATION SUPPORT OF FINANCIAL MARKET ENTITIES

Abstract. The publication is aimed at determining the directions of development of information provision of financial market subjects in modern conditions based on the generalization of published research results of scientists on the issues of fundamental and technical analysis in the financial market. The article

focuses on the importance of financial market activation for Ukraine and states that the efficiency of financial market functioning is determined by the level of information support of subjects, which is realized through technical (statistical) and fundamental (financial) analysis. It is substantiated that today is characterized by both the expansion of technical capabilities and the emergence of threats and challenges, which determines the need for the development of methodology and methods of analysis in the financial market.

The publication notes that, according to the position of scientists, the prerequisite for the successful operation of financial market entities is the analysis and forecasting of the market situation. Attention is focused on the fact that recently, in view of the short period of functioning of the financial market, domestic researchers are focusing on clarifying the essence of technical and fundamental analysis, their functional load and comparing these types of analysis, as well as highlighting the results of the generalization of research by foreign scientists on the issues of the development of analysis as the basis of decision-making in the financial market. It has been proven that according to modern trends in the development of the financial market and the results of scientific research by leading domestic and foreign scientists, it is promising to use a combined approach to information provision of financial market subjects - methods of both technical and fundamental analysis. The article substantiates that the directions of development of technical analysis are determined by the possibilities of modern digital technologies in the formation of forecasts on the financial market and the interpretation of their results, taking into account the psychological component and moods of investors, which is implemented within the framework of sentimental analysis. It is proved that the directions of development of fundamental analysis are the substantiation of modern models, which are based on the use of reporting indicators and other economic indicators, as well as non-financial reporting indicators.

Keywords: fundamental analysis, technical analysis, sentimental analysis, stock market, model, digitization

Постановка проблеми. Для України важливим є активізація фінансового ринку. Ефективність функціонування фінансового ринку обумовлена рівнем інформаційного забезпечення суб'єктів, що реалізується через технічний (статистичний) та фундаментальний (фінансовий) аналіз. Успіх суб'єктів фінансового ринку досягається за умови реального прогнозу та врахування факторів що обумовлюють тенденції. Сьогодні характеризується як розширенням технічних можливостей так і виникненням загроз і викликів, що визначає необхідність розвитку методології та методів аналізу на фінансовому ринку. З'ясування напрямів розвитку аналітичного забезпечення суб'єктів фінансового ринку відповідно до сучасних тенденцій є своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відповідно до позиції науковців передумовою успішної діяльності суб'єктів фінансового ринку є

аналіз і прогнозування ситуації на ринку. Останнім часом вітчизняні науковці приділяють увагу проблематиці розвитку методів аналізу, зокрема технічного та фундаментального. Вітчизняні дослідники з огляду на нетривалий період функціонування фінансового ринку зосереджуються на з'ясуванні сутності технічного та фундаментального аналізу, їх функціональному навантаженню та порівнянню цих видів аналізу, висвітленню результатів узагальнення досліджень зарубіжних науковців з проблематики розвитку аналізу як основи прийняття рішень на фінансовому ринку. Так, А. С. Кравченко відповідно до висновків про ризикованість діяльності гравців фінансового ринку трактує технічний аналіз як засіб мінімізації цих ризиків. Цей автор акцентує увагу на тому, що технічний аналіз показує закономірності руху цін та пропонує прогнозування майбутньої ситуації на фінансовому ринку з використанням індикаторів змін тенденцій. При цьому зосереджується увага саме на екстраполяції [1]. Цей науковець уточнює дефініцію “технічний аналіз” та обґрунтовує підходи до класифікації методів технічного аналізу. В. Ладижець і С. Теренчук розглянуто сутність фундаментального та технічного аналізу та приділено увагу технічному аналізу з огляду на перспективи розробки нових моделей і методів для комп'ютеризованих систем [2]. І. Химич ґрунтовно дослідила сутність та функціональне навантаження фундаментального аналізу, розглянула основні структурні елементи фінансового ринку як об'єкта фундаментального аналізу, визначила рівні фундаментального аналізу та основні аналітичні показники, що використовують для оцінювання та аналізу прибутковості на фінансовому ринку [3]. Зарубіжні науковці активно досліджують проблематику фундаментального та технічного аналізу. Їх публікації присвячені як аналізу існуючих моделей фундаментального аналізу та методології технічного, так і розробці напрямів розвитку методології фундаментального та технічного аналізу відповідно до сучасних викликів, тенденцій розвитку фінансового ринку та технічних можливостей, що виникають у результаті формування Industry 5.0.

Метою статті є визначення напрямів розвитку інформаційного забезпечення суб'єктів фінансового ринку в сучасних умовах на основі узагальнення опублікованих результатів досліджень науковців з проблематики фундаментального і технічного аналізу на фінансовому ринку.

Виклад основного матеріалу. Технічний аналіз ґрунтується на статистичних методах. При використанні технічного аналізу саме ціна цінних паперів вважається індикатором реальної вартості цінних паперів, та саме на цінах що склались або прогнозуються приймаються інвестиційні рішення. При проведенні процедур технічного аналізу не беруться до уваги зовнішні фактори. Сучасним напрямом статистичних аналітичних процедур технічного аналізу закордоном є вимірювання впливу на фінансовий ринок політичної та фінансової невизначеності результатів політичних виборів. Так

відповідно до позиції Goodell, J. W., McGee, R. J., & McGroarty, F. результати таких досліджень є цікавими для учасників ринків опціонів та трейдерів для яких важливими є щоденні коливання цін напередодні виборів [4]. В Україні такі дослідження не здійснюють саме тому, що фондовий ринок є не розвиненим і вплив на кон'юнктуру ринку напередодні виборів не оцінюють, проте з огляду на вплив на кон'юнктуру ринку політичної ситуації та рівня соціального напруження результати таких досліджень доцільно враховувати як у вітчизняній науці так і у аналітичній практиці.

Фундаментальний аналіз здійснюється з метою встановлення внутрішньої вартості активів або бізнесу. Інформаційним джерелом фундаментального аналізу слугує фінансова звітність. Процедури фундаментального аналізу спрямовані на оцінку фінансового стану, прибутковості та дивідендної політики. При цьому беруться до уваги такі параметри фінансового ринку як рівень інфляції, дисконтна політика тощо. Відповідно у результаті аналітичних процедур визначається потенційно очікувана ціна акцій та відповідно до співвідношення поточна і прогнозована ціна обґрунтовуються рішення щодо придбання або продажу акцій.

На основі вивчення значного масиву публікацій за результатами досліджень з прогнозування фінансового ринку з використанням фундамен- тального та технічного аналізу і різних методів та алгоритмів обрахунків Nti, I. K., Adekoaya, A. F., & Weyori, B. A. систематизували та критично оцінили результати досліджень науковців за цим напрямом, що були опубліковані в академічних журналах за період 2007–2018 рр. За їх висновками переважає використання технічного аналізу (66% досліджень), на фундаментальному аналізі ґрунтується 23% рішень, а 11% ґрунтуються на комбінації цих видів аналізу [5]. Ці автори вважають перспективним саме комбінований підхід.

Фундаментальний аналіз традиційно використовується при визначенні методів прогнозування ринкової вартості компанії. Фундаментальний аналіз ґрунтується на аналізі фінансових (фінансовий аналіз) та виробничих (економічний аналіз) показників. В Україні при здійсненні процедур фінансового аналізу на підставі фінансової звітності є доцільним попередньо вивчати вплив облікової політики на формування показників звітності [6]. Також у перспективі при здійсненні фундаментального аналізу доцільним і можливим є використання нефінансової звітності (стандарту ESG) з огляду на суспільне значення реалізації Цілей сталого розвитку та врахування потенційними інвесторами цих аспектів.

Відповідно до складної ситуації (деякі науковці визначають її як безпрецедентний стан, обумовлений COVID-19 [7]), а для українського фінансового ринку безпрецедентність ситуації поглиблюється повномасштабним російським військовим вторгненням. Так сучасні умови функціонування фінансового ринку характеризуються виснаженням фінансових та

розумових ресурсів. Науковці звертають увагу на необхідність своєчасного пошуку шляхів розв'язання рішень фінансових проблем, які постають перед суспільством.

Важливим напрямом аналітичної діяльності на фінансових ринках є використання штучного інтелекту та машинного навчання при визначенні прогнозів на фондовому ринку, прогнозуванні його дохідності та волатильності. Sharma, G. D., Erkut, B., Jain, M., Kaya, T., Mahendru, M., Srivastava, M., ... & Singh, S. здійснили ґрунтовне дослідження спрямоване на узагальнення напрацювань науковців щодо застосування сучасних цифрових технологій при формуванні прогнозів на фінансовому ринку і інтерпретації їх результатів [7].

Заслуговує на увагу висновок щодо необхідності врахування психологічних наслідків криз, зокрема COVID-19, а для українського фінансового ринку - повномасштабного російського військового вторгнення. Відповідно науковці акцентують увагу при здійсненні процедур технічного аналізу (статистичні методи), що можливо на основі використання штучного інтелекту та машинного навчання. Так, позиція Б. Еркут, Т. Кайя, М. Леманн-Ваффеншмидт та М. Геккен, М. Озчалиджи, А. Бору и А. Т. Досдогру полягає в тім, що ускладнення економічних відносин та моделей на сучасних ринках, а також високочастотні події на ринках, перманентні зміни обумовлюють недоцільність використання лінійних зв'язків між економічними та фінансовими змінними. Такий підхід вони вважають застарілим та зазначають, що для оцінки і прогнозування фондового ринку є необхідним поєднання можливостей сучасних цифрових технологій та економетричних методологій [8, 9].

Науковцями на основі оцінки існуючих моделей обґрунтовано напрями оптимізації моделі оцінки акцій в межах використання фундаментального аналізу. Найбільш відомими моделями фундаментального аналізу є модель дисконтованих грошових потоків, модель залишкового доходу, модель Олсона [10, 11, 12, 13]. Ці моделі мають як переваги так і недоліки. Модель залишкового доходу вважають оптимальною з огляду на ефективність використання, надійність та об'єктивність прогнозованих результатів. Ця модель відповідає вимогам як розвинених фінансових ринків так і ринків, що розвиваються.

Сучасним трендом розвитку технічного аналізу є врахування психологічної складової та оцінки ринкових настроїв і психології інвесторів. Такий підхід отримав назву сентиментальний аналіз. Розвиток цифрових технологій обумовив розвиток соціальних мереж, що уможливило врахування настроїв потенційних та діючих гравців фінансового ринку [14, 15].

Висновки. Відповідно до сучасних тенденцій розвитку фінансового ринку та результатів наукових досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних науковців перспективним є використання комбінованого підходу

до інформаційного забезпечення суб'єктів фінансового ринку - методів як технічного так і фундаментального аналізу. Напрями розвитку технічного аналізу обумовлені можливостями сучасних цифрових технологій при формуванні прогнозів на фінансовому ринку і інтерпретації їх результатів, врахуванням психологічної складової та настроїв інвесторів, що реалізується в межах сентиментального аналізу. Напрямами розвитку фундаментального аналізу є обґрунтування сучасних моделей, що ґрунтуються на використанні показників звітності та інших економічних показниках і показниках не фінансової звітності.

Напрямами подальших досліджень є оптимізація методів і моделей технічного і фундаментального аналізу.

Література:

1. Kravchenko, A. (2018). The essence of the concept of "technical analysis" and methods. *Scientific Horizons*, 11(72), 28-31.
2. Ладижець, В., & Теренчук, С. (2021). Моделі та методи технічного аналізу фінансових ринків. *Управління розвитком складних систем*, (48), 47-52. DOI: 10.32347/2412-9933.2021.48.47-52
3. Химич І. Г. Фундаментальний аналіз фінансового ринку. 2013. Галицький економічний вісник. 2013. №2(41). с.134-141
4. Goodell, J. W., McGee, R. J., & McGroarty, F. (2020). Election uncertainty, economic policy uncertainty and financial market uncertainty: a prediction market analysis. *Journal of Banking & Finance*, 110, 105684. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2019.105684>
5. Nti, I. K., Adekoya, A. F., & Weyori, B. A. (2020). A systematic review of fundamental and technical analysis of stock market predictions. *Artificial Intelligence Review*, 53(4), 3007-3057. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10462-019-09754-z>
6. Савченко, В., Кононенко, Л., & Назарова, Г. (2023). Використання методів фінансового аналізу при виконанні аудиторських процедур. *Економіка та суспільство*, (52). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-38>
7. Sharma, G. D., Erkut, B., Jain, M., Kaya, T., Mahendru, M., Srivastava, M., ... & Singh, S. (2020). Sailing through the COVID-19 crisis by using AI for financial market predictions. *Mathematical Problems in Engineering*, 2020, 1-18. Retrieved from <https://doi.org/10.1155/2020/1479507>
8. B. Erkut, T. Kaya, M. Lehmann-Waffenschmidt et al. (2018). "A fresh look on financial decision-making from the plasticity perspective," *International Journal of Ethics and Systems*, vol. 34, no. 4, 426–441.
9. M. Göçken, M. Özçalıcı, A. Boru, & A. T. Dosdoğru (2016). "Integrating metaheuristics and artificial neural networks for improved stock price prediction," *Expert Systems with Applications*, vol. 44, 320–331.
10. Salem, F. N. (2021). Comparative study of ohlson and cash flow discounting models in the prediction of the stock price. *Corporate Ownership and Control*, vol.18 iss. 2. Retrieved from <https://virtusinterpress.org/Comparative-study-of-Ohlson-and-cash-flow-discounting-models-in-the-prediction-of-the-stock-price.html>
11. Sutjipto, E., Setiawan, W., & Ghozali, I. (2020). Determination of Intrinsic Value: Dividend Discount Model and Discounted Cash Flow Methods in Indonesia Stock Exchange. *Eddy Sutjipto, Wawan Setiawan and Imam Ghozali, Determination of Intrinsic Value: Dividend Discount Model and Discounted Cash Flow Methods in Indonesia Stock Exchange, International Journal of Management*, 11(11).

12. Yeh, I. C. (2024). Comparisons of residual income model and growth value model. *Applied Economics*, 56(11), 1327-1345. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/00036846.2023.2176448>
13. Yulianto, D., Mulyantini, S., & Ariefiara, D. (2021). Valuation of Intrinsic Value of Construction Sector Stock Using Residual Income Model (RIM) and Dividend Discount Model (DDM). *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)*, 4(3), 7243-7257.
14. B. Erkut, T. Kaya, M. Lehmann-Waffenschmidt et al. (2018). "A fresh look on financial decision-making from the plasticity perspective," *International Journal of Ethics and Systems*, vol. 34, no. 4, 426–441.
15. Rodríguez-Ibáñez, M., Casánez-Ventura, A., Castejón-Mateos, F., & Cuenca-Jiménez, P. M. (2023). A review on sentiment analysis from social media platforms. *Expert Systems with Applications*, vol. 223. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0957417423003639>

References:

1. Kravchenko, A. (2018). The essence of the concept of "technical analysis" and methods. *Scientific Horizons*, 11(72), 28-31.
2. Ladyzhets, V., & Terenchuk, S. (2021). Modeli ta metody tekhnichnoho analizu finansovykh rynkiv [Models and methods of technical analysis of financial markets]. *Upravlinnia rozvytkom skladnykh system - Management of the development of complex systems*, 48, 47-52. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/361525292_MODELS_AND_METHODS_OF_TECHNICAL_ANALYSIS_OF_FINANCIAL_MARKETS [in Ukrainian].
3. Khymych, I. H. (2013). Fundamentalnyi analiz finansovoho rynku. 2013 [Fundamental analysis of the financial market. 2013]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk - Galician economic bulletin*, 2(41), 134-141 [in Ukrainian].
4. Goodell, J. W., McGee, R. J., & McGroarty, F. (2020). Election uncertainty, economic policy uncertainty and financial market uncertainty: a prediction market analysis. *Journal of Banking & Finance*, 110, 105684. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2019.105684>
5. Nti, I. K., Adekoya, A. F., & Weyori, B. A. (2020). A systematic review of fundamental and technical analysis of stock market predictions. *Artificial Intelligence Review*, 53(4), 3007-3057. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10462-019-09754-z>
6. Savchenko, V., Kononenko, L., & Nazarova, H. (2023). Vykorystannia metodiv finansovoho analizu pry vykonanni audytorskykh protsedur [Use of financial analysis methods when performing audit procedures]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, 52. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-38> [in Ukrainian].
7. Sharma, G. D., Erkut, B., Jain, M., Kaya, T., Mahendru, M., Srivastava, M., ... & Singh, S. (2020). Sailing through the COVID-19 crisis by using AI for financial market predictions. *Mathematical Problems in Engineering*, 2020, 1-18. Retrieved from <https://doi.org/10.1155/2020/1479507>
8. B. Erkut, T. Kaya, M. Lehmann-Waffenschmidt et al. (2018). "A fresh look on financial decision-making from the plasticity perspective," *International Journal of Ethics and Systems*, vol. 34, no. 4, 426–441.
9. M. Göçken, M. Özçalıcı, A. Boru, & A. T. Dosdoğru (2016). "Integrating metaheuristics and artificial neural networks for improved stock price prediction," *Expert Systems with Applications*, vol. 44, 320–331.
10. Salem, F. N. (2021). Comparative study of ohlson and cash flow discounting models in the prediction of the stock price. *Corporate Ownership and Control*, vol.18 iss. 2. Retrieved from <https://virtusinterpress.org/Comparative-study-of-Ohlson-and-cash-flow-discounting-models-in-the-prediction-of-the-stock-price.html>

11. Sutjipto, E., Setiawan, W., & Ghozali, I. (2020). Determination of Intrinsic Value: Dividend Discount Model and Discounted Cash Flow Methods in Indonesia Stock Exchange. *Eddy Sutjipto, Wawan Setiawan and Imam Ghozali, Determination of Intrinsic Value: Dividend Discount Model and Discounted Cash Flow Methods in Indonesia Stock Exchange, International Journal of Management*, 11(11).
12. Yeh, I. C. (2024). Comparisons of residual income model and growth value model. *Applied Economics*, 56(11), 1327-1345. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/00036846.2023.2176448>
13. Yulianto, D., Mulyantini, S., & Arieftiara, D. (2021). Valuation of Intrinsic Value of Construction Sector Stock Using Residual Income Model (RIM) and Dividend Discount Model (DDM). *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)*, 4(3), 7243-7257.
14. B. Erkut, T. Kaya, M. Lehmann-Waffenschmidt et al. (2018). "A fresh look on financial decision-making from the plasticity perspective," *International Journal of Ethics and Systems*, vol. 34, no. 4, 426–441.
15. Rodríguez-Ibáñez, M., Casánez-Ventura, A., Castejón-Mateos, F., & Cuenca-Jiménez, P. M. (2023). A review on sentiment analysis from social media platforms. *Expert Systems with Applications*, vol. 223. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0957417423003639>

Журнал

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 2(30) 2024

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.